

УДК: 351.746:32.019.5:004
JEL Classification: H11, H83, D83, L86
[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-15\(38\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-15(38))

НАЦІОНАЛЬНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ

ДАБІЖА Віра

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу
Інститут права та суспільних відносин
ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
<https://orcid.org/0000-0002-7000-4635>
e-mail: verynchik@ukr.net

У статті досліджено теоретичні та прикладні засади формування і реалізації національної інформаційної політики України як стратегічного чинника забезпечення інформаційного суверенітету держави. Обґрунтовано, що в умовах цифрової трансформації, глобалізації інформаційного простору та посилення інформаційних загроз національна інформаційна політика набуває визначального значення у системі державної політики, забезпечуючи захист національних інтересів, розвиток інформаційного суспільства та зміцнення національної безпеки.

Проаналізовано еволюцію наукових підходів до розуміння сутності національної інформаційної політики та інформаційного суверенітету, визначено місце інформаційної політики серед інших напрямів державної політики, розкрито її принципи, функції та основні механізми реалізації. Систематизовано функції національної інформаційної політики та здійснено класифікацію суб'єктів її формування і реалізації, що дозволило комплексно охарактеризувати інституційний механізм державного управління інформаційною сферою.

Особливу увагу приділено дослідженню інформаційного суверенітету як стратегічної характеристики сучасної державності. Встановлено співвідношення між державним, інформаційним та цифровим суверенітетом, визначено їх спільні та відмінні ознаки, а також обґрунтовано взаємозв'язок інформаційного суверенітету з інформаційною безпекою, інформаційною стійкістю та інформаційною незалежністю держави. Доведено, що інформаційний суверенітет слід розглядати не лише як складову інформаційної безпеки, а як інтегральну характеристику спроможності держави самостійно формувати, регулювати, захищати та розвивати національний інформаційний простір.

Запропоновано авторський підхід до визначення національної інформаційної політики як комплексного механізму публічного управління, спрямованого на забезпечення інформаційного суверенітету України. Зроблено висновок, що ефективність реалізації національної інформаційної політики залежить від узгодженості діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, медіа, наукових установ та суб'єктів цифрової економіки. Обґрунтовано, що зміцнення інформаційного суверенітету є однією з ключових передумов забезпечення національної безпеки та стійкого розвитку України в умовах сучасних цифрових трансформацій.

Ключові слова: національна інформаційна політика; інформаційний суверенітет; інформаційна політика, державна політика; державне регулювання; публічне управління; інформаційний простір; інформаційна безпека; цифровий суверенітет; інформація, національна безпека; цифрова трансформація.

DABIZHA Vira

HEI "Open International University of Human Development "Ukraine"

The article examines the theoretical and practical foundations of the formation and implementation of Ukraine's national

ion security but as an integral characteristic of a state's capacity to independently shape, regulate, protect, and develop its national

The paper proposes the author's approach to defining national information policy as a comprehensive mechanism of public administration aimed at ensuring Ukraine's information sovereignty. It is concluded that the effectiveness of national

Стаття надійшла до редакції / Received 06.07.2026
Прийнята до друку / Accepted 05.08.2026
Опубліковано / Published 27.08.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© ДАБІЖА Віра

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інформація перетворюється на один із ключових стратегічних ресурсів держави, а інформаційний простір стає окремою сферою реалізації національних інтересів, забезпечення державного суверенітету та національної безпеки. Одночасно з розширенням можливостей цифрового розвитку посилюються інформаційні загрози, серед яких особливу небезпеку становлять дезінформація, інформаційно-психологічні операції, кібератаки, маніпулювання суспільною свідомістю, технологічна залежність від глобальних цифрових платформ та використання новітніх цифрових технологій як інструментів гібридного впливу.

Для України проблема забезпечення інформаційного суверенітету набула особливої актуальності в умовах збройної агресії Російської Федерації, коли інформаційний простір став одним із головних театрів сучасного протистояння. Ефективне функціонування держави вимагає не лише забезпечення інформаційної безпеки, а й формування цілісної національної інформаційної політики, здатної забезпечити стійкість державних інституцій, захист інформаційних прав людини, розвиток національного інформаційного простору та реалізацію стратегічних національних інтересів.

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених державній інформаційній політиці, інформаційній безпеці та цифровій трансформації, недостатньо дослідженими залишаються теоретико-методологічні засади розгляду національної інформаційної політики саме як комплексного механізму публічного управління, спрямованого на забезпечення інформаційного суверенітету держави. Потребують подальшого наукового обґрунтування її функції, інституційний механізм реалізації, система суб'єктів публічного управління та взаємозв'язок із державним і цифровим суверенітетом.

Зазначене зумовлює необхідність комплексного дослідження національної інформаційної політики як стратегічного інструменту забезпечення інформаційного суверенітету України, що має важливе теоретичне значення для розвитку науки публічного управління та практичне значення для вдосконалення державної інформаційної політики, підвищення інформаційної стійкості держави й забезпечення національної безпеки в умовах сучасних цифрових трансформацій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика державної та національної інформаційної політики, забезпечення інформаційної безпеки, розвитку інформаційного суспільства та інформаційного суверенітету останніми роками перебуває у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретико-правові та організаційні засади державної інформаційної політики були закладені у працях І. Арістової, яка дослідила організаційно-правові механізми державного управління інформаційною сферою, визначила стратегічну мету державної інформаційної політики як формування відкритого інформаційного простору та його інтеграцію до світового інформаційного середовища. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад державного управління інформаційною сферою зробили науковці Н. Заніздра, Н. Дніпрошенко та О. Дубас, які розглядали інформаційну політику як складову державного управління, досліджували її інституційні засади, напрями розвитку та особливості функціонування інформаційного суспільства.

Питання сутності інформаційної політики, її сучасних трансформацій та ролі у розвитку інформаційного суспільства висвітлено у працях К. Захаренка, Л. Кочубей, О. Мотляха та А. Некряя.

Окремий напрям наукових досліджень становлять питання інформаційної безпеки та інформаційного суверенітету держави. У працях В. Галіпчака досліджено сучасні загрози інформаційному простору України в умовах російської агресії та визначено пріоритетні напрями інформаційно-безпекової політики держави. Інституційні механізми забезпечення інформаційної безпеки в умовах воєнного стану розкрито у спільному дослідженні В. Галіпчака та Н. Ротар. Значний внесок у дослідження інформаційного суверенітету зробила О. Солодка, яка розглянула інформаційний простір держави як сферу реалізації інформаційного суверенітету та обґрунтувала його взаємозв'язок із національною безпекою. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни досліджено В. Терещенком, а питання забезпечення та захисту інформаційних прав людини в умовах цифрової трансформації – Т. Федоренко.

Теоретичне підґрунтя дослідження інформаційного суспільства сформували праці Е. Тоффлера, який одним із перших обґрунтував концепцію переходу до інформаційної цивілізації та визначив інформацію як один із ключових ресурсів суспільного розвитку. Водночас сучасні зарубіжні дослідження та зокрема праця К. Алксона, акцентують увагу на стратегічному управлінні в публічному секторі, що створює методологічну основу для дослідження державної інформаційної політики в умовах цифрової трансформації.

Попри вагомий науковий доробок зазначених учених, більшість досліджень присвячені окремим аспектам державної інформаційної політики, інформаційної безпеки, розвитку інформаційного суспільства або інформаційного суверенітету. Натомість недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного розгляду національної інформаційної політики як механізму публічного управління, спрямованого на забезпечення інформаційного суверенітету України, що й зумовило вибір теми та основний напрям цього дослідження.

**ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ,
КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ**

Незважаючи на значний науковий доробок у сфері державної інформаційної політики, інформаційної безпеки та цифрової трансформації, у сучасній науковій літературі відсутній комплексний підхід до розгляду національної інформаційної політики як стратегічного механізму забезпечення інформаційного суверенітету держави. Більшість досліджень зосереджені на окремих аспектах правового регулювання інформаційної сфери, розвитку інформаційного суспільства, забезпечення інформаційної або кібербезпеки, діяльності медіа чи цифрової трансформації публічного управління. Водночас недостатньо уваги приділено системному дослідженню місця національної інформаційної політики у механізмі забезпечення інформаційного суверенітету України, визначенню її функцій, інституційного забезпечення та взаємозв'язку із державним і цифровим суверенітетом.

Потребують подальшого наукового обґрунтування концептуальні засади формування та реалізації національної інформаційної політики в умовах сучасних цифрових викликів, удосконалення понятійного апарату, систематизація її функцій і суб'єктів, а також визначення ролі публічного управління у зміцненні інформаційного суверенітету України.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад національної інформаційної політики як комплексного механізму публічного управління, спрямованого на забезпечення інформаційного суверенітету України, шляхом визначення її сутності, функцій, інституційного забезпечення, а також розкриття взаємозв'язку між національною інформаційною політикою, інформаційним, державним і цифровим суверенітетом.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Розвиток інформаційного суспільства, цифровізація публічного управління, глобалізація інформаційних процесів та стрімке поширення цифрових технологій істотно трансформували роль інформації у функціонуванні держави [1]. Якщо раніше інформаційна політика здебільшого асоціювалася з діяльністю засобів масової інформації, розвитком телекомунікацій або інформаційним забезпеченням діяльності органів державної влади, то сьогодні вона перетворилася на самостійний напрям державної політики, який охоплює широкий спектр суспільних відносин, пов'язаних зі створенням, збиранням, обробкою, поширенням, використанням та захистом інформації.

Еволюція поняття «інформаційна політика» безпосередньо пов'язана зі змінами ролі інформації в суспільному розвитку. На початковому етапі розвитку інформаційного суспільства інформаційна політика розглядалася переважно як діяльність держави щодо регулювання засобів масової інформації та забезпечення права громадян на доступ до інформації [11].

У своїх працях науковиця І. Арістова досліджує головну мету державної інформаційної політики – створення відкритого інформаційного простору та його інтеграцію у світовий інформаційний простір. Вона аналізує організаційні та правові аспекти цього процесу, враховуючи державні пріоритети та особливості країни в забезпеченні інформаційної безпеки на внутрішньому і міжнародному рівнях [2].

Суспільство трактує «інформаційну політику» в широкому і вузькому сенсі [14]. У широкому сенсі це політика, пов'язана з інформаційною сферою, яка охоплює суспільні відносини, пов'язані з інформацією та інформаційною інфраструктурою як об'єктами інтересів індивіда, суспільства і держави [12].

За таким підходом, «інформаційна політика» означає використання ресурсів публічної влади для розв'язання ключових проблем розвитку інформаційної сфери. Зокрема, основні проблеми інформаційної сфери включають підвищення якості життя, зміцнення гарантій прав і свобод, прискорення переходу до інформаційної фази розвитку, розвиток конкурентоспроможної інформаційної індустрії, забезпечення безпеки інформаційних систем та збереження культурних і моральних цінностей [15].

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ, глобальних мереж зв'язку та електронного урядування зміст цього поняття суттєво розширився [3]. Сучасне розуміння інформаційної політики виходить далеко за межі медійної сфери та охоплює державне регулювання цифрового інформаційного простору, розвиток електронних комунікацій, забезпечення кібербезпеки, захист персональних даних, стратегічні комунікації, цифрову дипломатію, протидію дезінформації та забезпечення інформаційної стійкості держави [5].

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення поняття «національна інформаційна політика». Одні дослідники розглядають її як складову внутрішньої політики держави, спрямовану на регулювання інформаційної сфери, інші – як комплекс правових, організаційних та економічних заходів щодо розвитку інформаційного суспільства, тоді як сучасні наукові підходи дедалі частіше акцентують увагу на її безпековому вимірі [7, 15]. За таких умов національна інформаційна політика набуває ознак міжгалузевого напрямку державної політики, який поєднує інструменти публічного управління, інформаційного права, цифрової трансформації та забезпечення національної безпеки.

У системі державної політики національна інформаційна політика посідає особливе місце, оскільки забезпечує інформаційний супровід реалізації практично всіх інших напрямів державної діяльності. Її взаємозв'язок простежується з політикою у сфері національної безпеки, цифрової трансформації, освіти, культури, міжнародних відносин, економічного розвитку, кібербезпеки та захисту прав людини [6, 15]. Саме через механізми інформаційної політики здійснюється інформаційне забезпечення діяльності органів державної влади, реалізуються державні комунікації, формується національний інформаційний простір, забезпечується відкритість діяльності органів публічної влади та створюються умови для ефективної взаємодії держави, суспільства і громадян [10].

Метою національної інформаційної політики є створення умов для реалізації національних інтересів в інформаційній сфері, забезпечення права людини на інформацію, формування безпечного інформаційного середовища, підтримка розвитку інформаційного суспільства, зміцнення інформаційного суверенітету держави та підвищення її інформаційної стійкості до внутрішніх і зовнішніх загроз [15].

До основних принципів національної інформаційної політики доцільно віднести принцип верховенства права, законності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади, забезпечення свободи слова та права на доступ до інформації, дотримання прав і свобод людини, захисту національних інтересів, інформаційної безпеки, технологічної нейтральності, достовірності інформації, відповідальності держави за розвиток інформаційної сфери, балансу між інформаційною свободою та безпекою, а також принцип адаптивності державної політики до сучасних цифрових викликів [8].

Основні функції національної інформаційної політики систематизовано в табл. 1.

Таблиця 1

Основні функції національної інформаційної політики України

Функція	Зміст функцій
Регуляторна	Забезпечує нормативно-правове регулювання інформаційних відносин, визначає правові засади функціонування інформаційної сфери, порядок створення, поширення, використання та захисту інформації.
Організаційна	Передбачає формування та розвиток інституційної системи управління інформаційною сферою, координацію діяльності органів державної влади, розмежування їх повноважень та забезпечення ефективного функціонування механізмів державного управління.
Комунікаційна	Спрямована на забезпечення ефективної взаємодії між державою, суспільством і громадянами, розвиток стратегічних комунікацій, відкритості діяльності органів влади та інформаційного діалогу.
Безпекова	Полягає у забезпеченні захисту національного інформаційного простору від внутрішніх і зовнішніх загроз, протидії дезінформації, інформаційно-психологічним операціям, кіберзагрозам та іншим проявам інформаційної агресії.
Інтеграційна	Забезпечує узгодженість діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства та інших суб'єктів інформаційної сфери, сприяє формуванню єдиного інформаційного простору держави.
Інноваційна	Сприяє впровадженню сучасних цифрових технологій, розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, електронного урядування, технологій штучного інтелекту та цифрової трансформації публічного управління.
Міжнародна	Орієнтована на інтеграцію України до європейського та світового інформаційного простору, розвиток міжнародного співробітництва, гармонізацію законодавства із міжнародними стандартами та захист національних інтересів на міжнародному рівні.

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Таким чином, функції національної інформаційної політики мають комплексний та взаємопов'язаний характер і реалізуються через систему правових, організаційних, комунікаційних, безпекових, інтеграційних, інноваційних та міжнародних механізмів державного управління. Їх сукупність забезпечує не лише ефективне функціонування інформаційної сфери, а й створює передумови для розвитку інформаційного суспільства, захисту національного інформаційного простору, зміцнення інформаційного суверенітету та реалізації національних інтересів України в умовах цифрової трансформації.

Далі, доцільно розглянути класифіковані нами суб'єкти формування та реалізації національної інформаційної політики України, що представлені у табл. 2.

Отже, формування та реалізація національної інформаційної політики здійснюються багаторівневою системою суб'єктів публічного управління, діяльність яких охоплює стратегічний, нормативно-правовий, організаційний, безпековий, комунікаційний та суспільний рівні. Ефективність державної інформаційної політики значною мірою залежить від узгодженості дій органів державної влади, місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, медіа, наукової спільноти та суб'єктів цифрової економіки [9]. Саме міжсекторальна взаємодія цих учасників створює інституційне підґрунтя для забезпечення інформаційного суверенітету України та підвищення стійкості держави до сучасних інформаційних викликів.

Таблиця 2

Суб'єкти формування та реалізації національної інформаційної політики України

Суб'єкт	Основні повноваження у сфері національної інформаційної політики
Верховна Рада України	Формує законодавчі засади державної інформаційної політики, ухвалює закони у сфері інформації, медіа, цифровізації, кібербезпеки та захисту інформаційних прав громадян.

Президент України	Визначає стратегічні напрями державної політики у сфері національної та інформаційної безпеки, вводить у дію рішення РНБО, затверджує стратегії та інші програмні документи.
Кабінет Міністрів України	Забезпечує реалізацію державної інформаційної політики, координує діяльність центральних органів виконавчої влади, затверджує державні програми та нормативно-правові акти у відповідній сфері.
Міністерство культури та стратегічних комунікацій України	Формує та реалізує державну політику у сфері інформації, стратегічних комунікацій, медіа, інформаційної стійкості та протидії дезінформації.
Державна спеціальна служба зв'язку та захисту інформації України	Забезпечує реалізацію державної політики у сфері кіберзахисту, технічного та криптографічного захисту інформації, захисту державних інформаційних ресурсів і критичної інформаційної інфраструктури.
Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення	Здійснює державне регулювання діяльності суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа, контролює дотримання законодавства про медіа, забезпечує розвиток національного інформаційного простору.
Інші центральні органи виконавчої влади	Реалізують державну інформаційну політику у межах власної компетенції, забезпечують інформаційну взаємодію та цифрову трансформацію відповідних сфер державного управління.
Органи місцевого самоврядування	Реалізують інформаційну політику на регіональному та місцевому рівнях, забезпечують інформаційну відкритість, розвиток електронного врядування та комунікацію з громадою.
Інститути громадянського суспільства	Сприяють громадському контролю, розвитку медіаграмотності, захисту інформаційних прав громадян, формуванню демократичного інформаційного середовища.
Медіа	Забезпечують поширення суспільно значущої інформації, формування громадської думки, реалізацію свободи слова та інформування населення.
Наукові установи та заклади вищої освіти	Проводять наукові дослідження, експертно-аналітичний супровід державної політики, здійснюють підготовку фахівців та розроблення рекомендацій щодо розвитку інформаційної сфери.
Суб'єкти цифрової економіки	Забезпечують розвиток цифрової інфраструктури, інформаційних технологій, інноваційних цифрових сервісів та платформ, сприяють цифровій трансформації державного управління.

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Узагальнюючи наведене, доцільно зазначити, що національна інформаційна політика є самостійним напрямом державної політики, який охоплює сукупність цілей, принципів, механізмів, інструментів та управлінських рішень, спрямованих на регулювання інформаційної сфери, розвиток національного інформаційного простору, забезпечення інформаційних прав і свобод людини, реалізацію національних інтересів та зміцнення інформаційного суверенітету держави. На відміну від поширених визначень, такий підхід дозволяє розглядати національну інформаційну політику не лише як систему державних заходів у сфері інформації, а як комплексний механізм публічного управління, що забезпечує стійкість держави в умовах сучасних глобальних і цифрових трансформацій.

Традиційне розуміння державного суверенітету, що історично ґрунтувалося на територіальному верховенстві, незалежності державної влади та її виключній юрисдикції в межах державного кордону, сьогодні доповнюється необхідністю забезпечення ефективного функціонування держави в інформаційному середовищі. У зв'язку з цим інформаційний суверенітет поступово трансформується із вузькоспеціальної категорії інформаційного права у стратегічну характеристику сучасної державності.

Актуальність дослідження інформаційного суверенітету зумовлена тим, що інформаційний простір став окремою сферою реалізації державної влади, національних інтересів та міжнародної конкуренції. Сучасні інформаційні технології забезпечують безпрецедентні можливості для розвитку суспільства, проте одночасно створюють нові ризики, пов'язані з інформаційною агресією, дезінформацією, інформаційно-психологічними операціями, кібератаками, маніпулюванням громадською думкою, технологічною залежністю від глобальних цифрових платформ та використанням штучного інтелекту як інструменту інформаційного впливу. За таких умов забезпечення інформаційного суверенітету стає одним із ключових завдань державної інформаційної політики [4].

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення поняття «інформаційний суверенітет». Ми можемо це пояснити міждисциплінарним характером даної категорії, яка досліджується представниками права, публічного управління, політології, міжнародних відносин, кібербезпеки та інформаційних технологій. Одні науковці визначають інформаційний суверенітет як право держави самостійно здійснювати юрисдикцію щодо власного інформаційного простору та інформаційних ресурсів. Інші пов'язують його переважно із захистом інформаційного простору від зовнішнього втручання, інформаційної агресії та кібератак. Водночас сучасні наукові підходи дедалі частіше акцентують увагу на управлінському вимірі інформаційного суверенітету, розглядаючи його як результат ефективної державної політики у сфері інформації, цифрової трансформації та національної безпеки.

На відміну від традиційного підходу, відповідно до якого інформаційний суверенітет розглядається переважно як об'єкт правового захисту, доцільно трактувати його як динамічну характеристику спроможності держави самостійно визначати напрями розвитку національного інформаційного простору, здійснювати його правове регулювання, забезпечувати інформаційні права людини, підтримувати функціонування національної цифрової інфраструктури, протидіяти інформаційним загрозам та реалізовувати національні інтереси в умовах глобальної цифрової взаємодії [13].

На нашу думку, необхідно розглянути співвідношення державного, цифрового та інформаційного суверенітету.

Еволюція цифрових технологій зумовила формування нових складових державного суверенітету, серед яких особливого значення набули інформаційний і цифровий суверенітет. Незважаючи на взаємозв'язок цих понять, вони відображають різні аспекти реалізації державної влади та мають відмінний предмет правового й управлінського регулювання.

Державний суверенітет є базовою політико-правовою категорією, що характеризує верховенство державної влади на власній території, її незалежність у здійсненні внутрішньої та зовнішньої політики, а також виключне право ухвалювати обов'язкові для виконання рішення.

Інформаційний суверенітет виступає функціональним складником державного суверенітету та характеризує здатність держави самостійно формувати, регулювати й захищати власний інформаційний простір, забезпечувати достовірність інформаційного середовища, захищати інформаційні права громадян і протидіяти інформаційним загрозам.

Цифровий суверенітет є порівняно новою категорією, що пов'язана зі спроможністю держави контролювати критично важливу цифрову інфраструктуру, інформаційно-комунікаційні технології, цифрові дані, хмарні сервіси, цифрові платформи та технології штучного інтелекту. Він формує технологічне підґрунтя для забезпечення інформаційного суверенітету.

Отже, між зазначеними категоріями існує ієрархічний взаємозв'язок: державний суверенітет є родовим поняттям, тоді як інформаційний і цифровий суверенітет виступають його взаємопов'язаними функціональними складовими. Для наочності це співвідношення доцільно подати у вигляді таблиці (табл. 3.).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика державного, інформаційного та цифрового суверенітету

Критерій	Державний суверенітет	Інформаційний суверенітет	Цифровий суверенітет
Об'єкт	Територія, державна влада	Інформаційний простір, інформаційні ресурси, інформаційні процеси	Цифрова інфраструктура, дані, цифрові технології, платформи
Основна мета	Забезпечення незалежності держави	Захист і розвиток національного інформаційного простору	Забезпечення технологічної незалежності держави
Основні інструменти	Конституція України, законодавство, державне управління	Національна інформаційна політика, стратегічні комунікації, інформаційне законодавство	Цифрова трансформація, розвиток ІКТ, кіберзахист, цифрові сервіси
Ключові загрози	Збройна агресія, порушення територіальної цілісності	Дезінформація, інформаційно-психологічні операції, інформаційна агресія	Технологічна залежність, кібератаки, монополізація цифрових платформ
Результат реалізації	Збереження державності	Інформаційна стійкість та інформаційний суверенітет	Цифрова незалежність і технологічна стійкість

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Таким чином, інформаційний суверенітет не можна зводити виключно до правового режиму функціонування інформаційного простору або до складової інформаційної безпеки. Він є комплексною характеристикою спроможності держави ефективно реалізовувати власну інформаційну політику, захищати національні інтереси, забезпечувати права громадян в інформаційній сфері та зберігати самостійність у прийнятті рішень щодо розвитку інформаційного середовища. Саме тому інформаційний суверенітет доцільно розглядати як один із ключових індикаторів ефективності державного управління інформаційною сферою та необхідну умову зміцнення національної безпеки України.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в умовах цифрової трансформації суспільства, глобалізації інформаційного простору та посилення інформаційних загроз національна інформаційна політика набуває стратегічного значення як один із ключових напрямів державної політики, спрямований на забезпечення інформаційного суверенітету України. Її роль виходить за межі регулювання інформаційних відносин, оскільки вона охоплює формування національного інформаційного простору, забезпечення інформаційних прав людини, розвиток цифрової інфраструктури, зміцнення інформаційної стійкості держави та захист національних інтересів в інформаційній сфері. Національна інформаційна політика є комплексним механізмом публічного управління, який поєднує нормативно-правові, організаційні, інституційні, комунікаційні, безпекові та технологічні інструменти державного регулювання. Запропонована систематизація її функцій дозволила визначити основні напрями впливу держави на розвиток інформаційної сфери та обґрунтувати їх взаємозалежність у процесі реалізації державної політики.

Доведено, що реалізація національної інформаційної політики здійснюється багаторівневою системою суб'єктів публічного управління, яка охоплює органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства, медіа, наукові установи та суб'єктів цифрової

економіки. Ефективність її реалізації визначається рівнем координації діяльності цих суб'єктів, узгодженістю їхніх повноважень та розвитком партнерської моделі державного управління.

Обґрунтовано, що інформаційний суверенітет є не лише складовою державного суверенітету чи елементом інформаційної безпеки, а самостійною стратегічною характеристикою сучасної державності, яка відображає спроможність держави самостійно формувати, регулювати та захищати національний інформаційний простір відповідно до національних інтересів. На основі проведеного порівняльного аналізу уточнено співвідношення державного, інформаційного та цифрового суверенітету, що дало змогу визначити їх місце у системі забезпечення національної безпеки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання запропонованих теоретичних положень під час удосконалення державної інформаційної політики, розроблення стратегічних документів у сфері інформаційної безпеки, цифрової трансформації та розвитку інформаційного суспільства, а також у процесі формування ефективної системи забезпечення інформаційного суверенітету України.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є розроблення концептуальної моделі державного регулювання національної інформаційної політики, спрямованої на зміцнення інформаційного суверенітету України в умовах цифровізації, розвитку технологій штучного інтелекту та сучасних гібридних загроз.

Література

1. Axelsson K. Strategic management in the public sector. *International Public Management Journal*. 2024. Vol. 27 (8). Article 2271481. <https://doi.org/10.1080/10967494.2023.2271481>
2. Арістова І. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків : видавництво університету внутрішніх справ, 2000. 368 с.
3. Банах С. Поняття та особливості інформації як теоретичної категорії. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. №4. С. 226–231.
4. Галіпчак В. Безпека інформаційного простору України в умовах російської агресії на сучасному етапі: основні завдання та виклики. *Науковий журнал «Регіональні студії»*. 2023. № 34. С. 81–85
5. Галіпчак В., Н. Ротар Інституційні чинники інформаційно-безпекової політики України в умовах воєнного стану: концепт дослідження. *Вісник Прикарпатського університету*. Вип. 22. 2026. С. 83–87. DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-10>
6. Дубас О.П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті : монографія. Київ : Генеза, 2004. 208 с.
7. Заніздра Н.О. Державна інформаційна політика на сучасному етапі та шляхи вдосконалення. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2012. №4(75). С. 193–196.
8. Захаренко К. В. Чинники здійснення державної інформаційної політики України. *Регіональні студії*. 2019. № 17. С. 15–19. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2019.17.3>
9. Кочубей Л.О., Некряч А.І. Державна інформаційна політика України в умовах Євроінтеграції. *Публічне управління і політика*. 2025. №4 (8). С.2-9.
10. Мотлях О. Сучасна державна інформаційна політика України у сфері масмедіа. *Український інформаційний простір*. 2022. Вип. (2(10), С. 156–170. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269851>
11. Про інформацію: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
12. Солодка, О. М. Інформаційний простір держави як сфера реалізації інформаційного суверенітету. *Інформація і право*. 2020. №4(35). С. 39–46. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4\(35\).221216](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4(35).221216)
13. Терещенко В. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №2. С. 391–395.
14. Тоффлер Е. Третя Хвиля. К.: Вид. дім «Всесвіт». 2000. 480 с.12.
15. Федоренко, Т. В. Державна інформаційна політика у сфері забезпечення та захисту інформаційних прав людини в умовах цифрової трансформації. *Форум права*. 2026. Вип. 87(3). С. 106–118. DOI: <https://doi.org/10.32631/fp.2026.3.11>

References

1. Axelsson, K. (2024). Strategic management in the public sector. *International Public Management Journal*, 27(8), Article 2271481. <https://doi.org/10.1080/10967494.2023.2271481> [in English].
2. Aristova, I. (2000). *Derzhavna informatsiina polityka: orhanizatsiino-pravovi aspekty* [State information policy: Organizational and legal aspects]. O. M. Bandurka (Ed.). Kharkiv: Vydavnytstvo Universytetu Vnutrishnikh Sprav [in Ukrainian].
3. Banakh, S. (2019). Poniattia ta osoblyvosti informatsii yak teoretychnoi katehorii [The concept and features of information as a theoretical category]. *Aktualni problemy pravoznavstva* (4), 226–231 [in Ukrainian].
4. Halipchak, V. (2023). Bezpeka informatsiinoho prostoru Ukrainy v umovakh rosiiskoi ahresii na suchasnomu etapi: osnovni zavdannia ta vyklyky [Security of Ukraine's information space under Russian aggression: Main tasks and challenges]. *Rehionalni studii* (34), 81–85 [in Ukrainian].
5. Halipchak, V., & Rotar, N. (2026). Instytutsiini chynnyky informatsiino-bezpekovoï polityky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: kontsept doslidzhennia [Institutional factors of Ukraine's information security policy under martial law: Research concept]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu* (22), 83–87. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-10> [in Ukrainian].

6. Dubas, O. P. (2004). Informatsiyni rozvytok suchasnoi Ukrainy u svitovomu konteksti [Information development of modern Ukraine in the global context]. Kyiv: Heneza. [in Ukrainian]
7. Zanizdra, N. O. (2012). Derzhavna informatsiina polityka na suchasnomu etapi ta shliakhy vdoskonalennia [State information policy at the present stage and ways of its improvement]. Visnyk Kremenchutskoho natsionalnoho universytetu imeni Mykhaila Ostrohradskoho, 75(4), 193–196. [in Ukrainian].
8. Zakharenko, K. V. (2019). Chynnyky zdiisnennia derzhavnoi informatsiinoi polityky Ukrainy [Factors influencing the implementation of the state information policy of Ukraine]. Rehionalni studii (17), 15–19. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2019.17.3> [in Ukrainian].
9. Kochubei, L. O., & Nekriach, A. I. (2025). Derzhavna informatsiina polityka Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [State information policy of Ukraine under European integration]. Publichne upravlinnia i polityka 8(4), 2–9. [in Ukrainian].
10. Motliakh, O. (2022). Suchasna derzhavna informatsiina polityka Ukrainy u sferi masmedia [Modern state information policy of Ukraine in the mass media sphere]. Ukrainskyi informatsiynyi prostir, 10(2), 156–170. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269851> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (1992). Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy [On Information: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
12. Solodka, O. M. (2020). Informatsiynyi prostir derzhavy yak sfera realizatsii informatsiinoho suverenitetu [The information space of the state as a sphere of implementation of information sovereignty]. Informatsiia i pravo, 4(35), 39–46. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4\(35\).221216](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4(35).221216) [in Ukrainian].
13. Tereshchenko, V. (2023). Osoblyvosti derzhavnoi informatsiinoi polityky v umovakh viiny [Peculiarities of state information policy under wartime conditions]. Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal. (2), 391–395. [in Ukrainian].
14. Toffler, A. (2000). Tretia khvylia [The Third Wave]. Kyiv: Vsesvit. [in Ukrainian].
15. Fedorenko, T. V. (2026). Derzhavna informatsiina polityka u sferi zabezpechennia ta zakhystu informatsiinykh prav liudyny v umovakh tsyfrovoy transformatsii [State information policy in the field of ensuring and protecting human information rights under digital transformation]. Forum prava. 87(3), 106–118. <https://doi.org/10.32631/fp.2026.3.11> [in Ukrainian].